

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Bestuurlijk standpunt uitfasering waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS)
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Veiligheid
Status	Kies een item.
Portefeuillehouder	O.F. Brouwer
Auteur	W. Kleinhuis
Bijlagen	Geen
Vergaderdatum	22-6-2023
Agendapunt	11
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	
OR/GO	Kies een item.

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> In te stemmen met het standpunt voor uitfasering van het waarschuwings- en alarmeringssysteem voor veiligheidsregio Fryslân. De Directeur Veiligheidsregio Fryslân te verzoeken dit bestuurlijke standpunt landelijk te delen ten behoeve van overleg met het Ministerie van J&V.
Inleiding	<p>Elke eerste maandag van de maand om twaalf uur gaat de sirene. Al ruim 8 jaar geleden (in 2014) heeft de minister van Veiligheid en Justitie aangekondigd voornemens te zijn om deze sirenes, ook wel het waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS) uit te faseren. Die uitfasering is meerdere keren uitgesteld.</p> <p>Er volgt keer op keer een politiek-bestuurlijke discussie over de vraag wat de mogelijke consequenties van het uitfaseren van het WAS zouden zijn voor de alarmering van de bevolking. Het WAS heeft zo zijn voordelen ten opzichte van het nieuwe alarmeringssysteem NL-Alert, maar het heeft ook zijn beperkingen.</p> <p>Besluitvorming hierover moet uiterlijk eind dit jaar plaatsvinden omdat de contracten met leveranciers in 2025 aflopen en enkele onderdelen van het systeem vervangen dienen te worden.</p> <p>Op 23 december 2022 is een nieuw - door NIPV opgesteld - rapport gepubliceerd met als titel "Een toekomst voor het WAS". Het rapport schetst 4 scenario's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitfaseren vanaf 2025 • Het WAS behouden op risicolocaties

	<ul style="list-style-type: none"> • Het WAS volledig in stand houden • Het besluit uitstellen tot 2030. <p>JenV kijkt samen met de veiligheidsregio's welke scenario's draagvlak genieten en aan welke randvoorwaarden moeten worden voldaan om een besluit over de toekomst van het WAS te kunnen nemen. Het inventariseren van de bestuurlijke standpunten is daar onderdeel van.</p>
Beoogd effect	Met het bestuurlijk standpunt bijdragen aan het advies vanuit de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio aan het Veiligheidsberaad.
Argumenten	<p><i>1.1 De drempel voor veiligheidsregio's om het WAS in te zetten blijkt in de praktijk hoog te zijn.</i> Om mensen te alarmeren kunnen op dit moment twee landelijke systemen worden ingezet: het WAS (waarschuwing- en alarmeringssysteem) en NL-Alert. In veel gevallen is er bij incidenten geen sprake van een direct levensbedreigende situatie, maar van een verhoogd gezondheidsrisico. Daarom wordt de inzet van het WAS meestal gezien als een té zwaar middel om mensen te alarmeren (Cebeon, 2021). Sinds het WAS in 1998 operationeel is geworden, zijn de sirenes in Fryslân bij 1 incident ingezet (uitstoot salpeterzuur 2009).</p> <p><i>1.2 Met NL-Alert is een goed alternatief beschikbaar</i> De thema's in de (politieke-bestuurlijke) discussie van de afgelopen jaren, zoals niet of te laat ontvangen van NL-Alert, beperkt bereik onder ouderen en de grensgebied-problematiek zijn grotendeels achterhaald door de snelle ontwikkelingen van NL-Alert zowel vanuit technisch- als communicatieperspectief. Zo is het bereik van NL-Alert toegenomen van 25% in 2013 naar 90% in najaar 2021 en de bekendheid onder ouderen van 65+ is gestegen naar 73%. NL-Alert is sinds 2012 bij 538 incidenten ingezet en kent de laatste jaren ook een sterkere toename.</p> <p><i>1.3 Met NL-Alert is doorontwikkeling mogelijk en bij het WAS is dat niet meer mogelijk.</i> Bij NL-Alert wordt de nieuwe techniek 'geofencing' toegevoegd. Dit leidt tot betere locatiebepaling met als doel het gericht verzenden van NL-Alert berichten aan burgers. Tevens ontwikkelt het ministerie een NL-Alert app waardoor verschillende doelgroepen beter bereikt zullen worden. Dit zijn bijvoorbeeld mensen met een communicatieve beperking of mensen in grensgebieden.</p> <p><i>1.4 Fryslân kent geen locaties met grote industriële complexen</i> Industriële rampen worden vaak beschouwd als het scenario waarin de sirene van toegevoegde waarde is. Een alternatief voor het volledig uitfasen van het WAS is daarom het gedeeltelijk in stand houden van sirenes op alleen risicolocaties. Het gaat daarbij om locaties met bijvoorbeeld grote industriële complexen. Deze locaties zitten niet in het Friese risicoprofiel.</p> <p><i>1.5 De opstellers van het rapport 'Een toekomst voor het WAS?'</i></p>

	<p><i>komen tot de conclusie dat het WAS systeem uitgefaseerd kan worden.</i></p> <p>Dit is op basis van een recent inzicht in het bereik, gebruik en effect van de sirenes en NL-Alert, alsook de voor- en nadelen van beide systemen. Daarnaast zijn de sirenes de afgelopen drie jaar landelijk slechts twee keer ingezet. Daarmee concluderen de onderzoekers van het rapport dat de sirenes verouderd zijn en dat de hoge kosten niet opwegen tegen de zeer beperkte meerwaarde van het systeem</p> <p><i>2.1 Vanuit het ministerie van JenV is aan de directeuren veiligheidsregio/commandanten brandweer gevraagd te inventariseren wat de vermoedelijke standpunten van bestuurders zullen zijn.</i></p>
Kanttekeningen/risico's	<p><i>1.1 In de beleving van sommige mensen zijn de sirenes een meer uitzonderlijk middel om de bevolking te alarmeren over een incident met grote gevolgen dan NL-Alert.</i></p> <p>NL-Alert in de huidige vorm kent in vergelijking met de sirenes een veel laagdrempeliger inzet, en aan het WAS zit een hoger gevoel van urgentie. Voor sommige mensen is dit een reden om het WAS in de lucht te houden.</p>
Financiële consequenties	<p>Als regio's een WAS willen behouden, worden de kosten voor de regio vooralsnog als volgt ingeschat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incidenteel: tussen de € 50.000 en € 75.000 per regio voor de upgrade van de bedien- en transmissiesystemen; en tussen de € 10.000 en € 12.000 per sirene voor een upgrade van bestaande locaties. • Structureel: tussen de € 1.200 en € 2.000 per sirene voor beheer en onderhoud <p>In Fryslân zijn 244 sirenes.</p> <p>De exacte kosten van de vier scenario's (zie inleiding) worden momenteel doorgerekend door het ministerie.</p>
Vervolgaanpak/uitvoering	<p>Het standpunt van de bestuurscommissie wordt landelijk teruggekoppeld ten behoeve van de overleggen met het ministerie van JenV. Het uiteindelijke besluit over de uitfasering wordt genomen door de minister van JenV.</p>
Communicatie	<p>Communicatie is aan het ministerie van JenV.</p>
Besluit	<p>Kies een item.</p>
Paraaf secretaris	
Kopie naar auteur	